

ści, jej drogowskazy brzmią: posłuszeństwo - pilność - uczciwość - porządek - ofiarność oraz miłość do ojczyzny". Wszystkim tym cnotom zacny Kapłan hołdował całe życie, a za głoszenie tych cnót został właśnie uwięziony. W dali widać było ośnieżone szczyty Alp. Cała przyroda tchnęła majestatem i spokojem. Była to dodatkowa tortura dla więźniów. Widzieć piękno przyrody i samemu znajdować się na dnie poniżenia i być otoczonym murem nienawiści oprawców!

W obozie ksiądz Henryk spotyka swoich wikarych. Przebywają tam zarówno ostatni współpracownik księdza Henryka wikary ks. Bernard Woltman, jak i poprzedni wikariusze: ks. Bolesław Wyszyński oraz ks. Marian Walorek. Władze totalitarnej III Rzeszy wiedzą, że droga do zniszczenia narodu polskiego wiedzie poprzez unicestwienie jego przywódców duchowych.

Archidiecezja Poznańska spłynęła krwią, ustępując w tragicznym bilansie strat tylko diecezji wrocławskiej. „Według A. Urbańskiego z archidiecezji poznańskiej zginęło wskutek działań wojennych, w bezpośredniej i pośredniej eksterminacji 219 księży, co stanowi 32,1% ich stanu liczbowego z dnia 31 sierpnia 1939 r. Śmiercią naturalną zmarło dalszych 52 księży. Prawdopodobnie u części z nich przyspieszyły zgon przeżycia okupacyjne” (A. Urbański, Duchowni w Dachau, s. 11).

Jednym z tych, którzy nie przeżyli, był ks. Henryk Koppe. Nigdy już nie miał powrócić do swojego Puszczykowa, zobaczyć lasy sosnowe, jeziora, zakola Warty. Nigdy też nie miał już sprawować mszy św. przed ołtarzem poświęconym Wniebowziętej. Zawsze był słabego zdrowia. Przejścia pierwszej wojny światowej, następnie ciężka praca osłabiły jego siły. Nie przeżył piekła niemieckich obozów koncentracyjnych.

Dnia 1 września 1942 r. (niektóre źródła podają datę 31 sierpnia 1942 r.), w trzynastą rocznicę objęcia parafii w Puszczykowie oraz w trzecią rocznicę napadu na Polskę, ks. Henryk Koppe, pierwszy proboszcz puszczykowski, zakończył życie.

Andrzej Bartsch

Źródła

1. Adressbuch der Provinzial Hauptstadt Posen 1890.
2. Adressbuch der Provinzial Hauptstadt Posen 1906.
3. Adressbuch der Provinzial Hauptstadt Posen 1914.
4. Książka adresowa handlu i przemysłu polskiego w obrębie niemieckiego państwa. Rocznik I (1896-1897), Berlin
5. Akta personalia ks. Henryka Koppego. AAP-KA 9348, OK 120.
6. „Miesięcznik Kościelny dla Archidiecezji Gnieźnieńskiej i Poznańskiej”. Rocznik XXXVII/1922 rok, nr 3/4, s. 19 i in.
7. Spis pomordowanych Polaków w obozie koncentracyjnym w Dachau. Opracował ks. Edmund Chart, wyd. „Słowo Polskie”, Dachau-Freimann-Dillingen 1946.
8. Marian Kasprzycki, Losy duchowieństwa Archidiecezji Poznańskiej w okresie hitlerowskiej okupacji (1939-1945). Praca magisterska napisana pod kierunkiem naukowym prof. dra Czesława Łuczaka w Zakładzie Historii Gospodarczej Instytutu Historii UAM w Poznaniu, Poznań 1976.
9. Domagała, Jacewicz. Ci, którzy przeszli przez Dachau - Duchowni w Dachau. Warszawa 1957.
10. Bedrich Hoffman, A kto voš zabije, s. 529.
11. Reimund Schnobel, Die Frommen in der Hlle, Angabe nach der Nummer des Verzeichnisses.
12. Eugen Weiler, Die Geistlichen in Dachau - sowie in anderen Konzentrationslager und in Gofngnissen, Missionsdruckerei St. Gabriel, A-2340 Mdling.
13. A. Urbański, Duchowni w Dachau, s. 111.
14. Relacje parafian Puszczykowa, m.in. autora wspomnień.